

Welkom!

De Struisvogel Sessie

Omgaan met morele dilemma's rondom diversiteit

Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

Waarom?

“Vroeger wist ik niet wat ik moest doen. Soms stak ik gewoon **mijn kop in het zand**. Door ervaren morele dilemma’s met mijn collega’s te bespreken weet ik nu beter hoe te handelen.”

Wat is een **moreel dilemma**?

Een **moreel dilemma** treedt op wanneer een of meerdere morele waarden met elkaar botsen. Kies je voor het een, geef je geen of minder gehoor aan de ene waarde. Kies je voor het ander, dan gaat dit weer ten koste van de andere waarde.

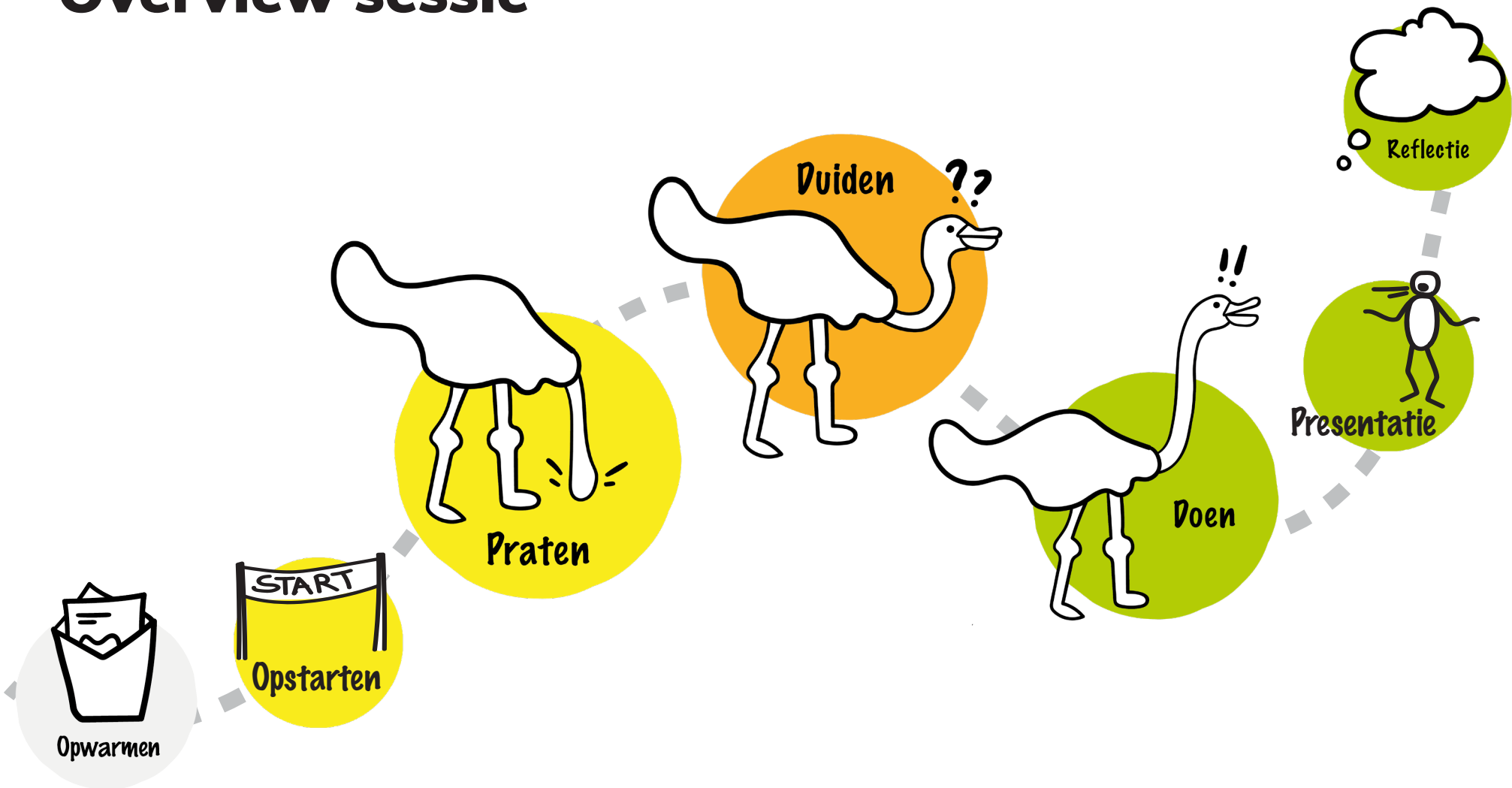
Voorbeeld

Voor een les in burgerschap is er een bezoek aan een moskee en een synagoge gepland. Twee leerlingen roepen stellig dat ze van hun geloof niet een synagoge mogen betreden. Ze weigeren mee te gaan.

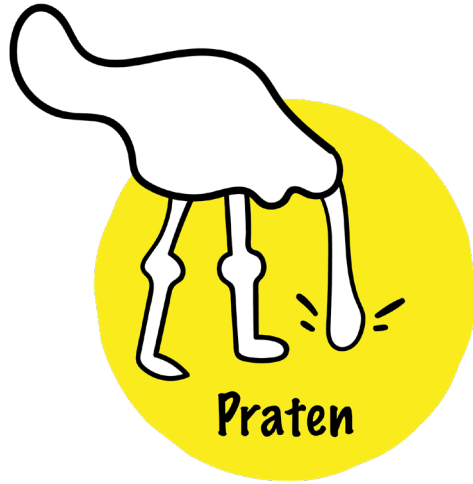
Ga je hierin mee?

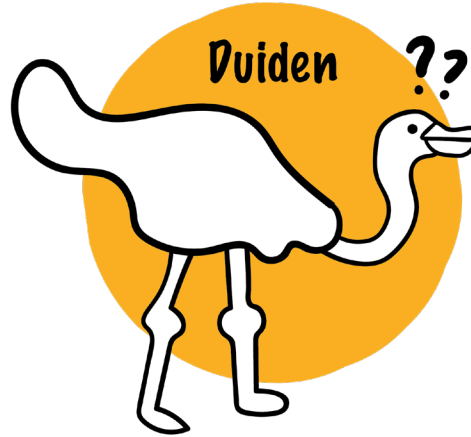
Overview sessie

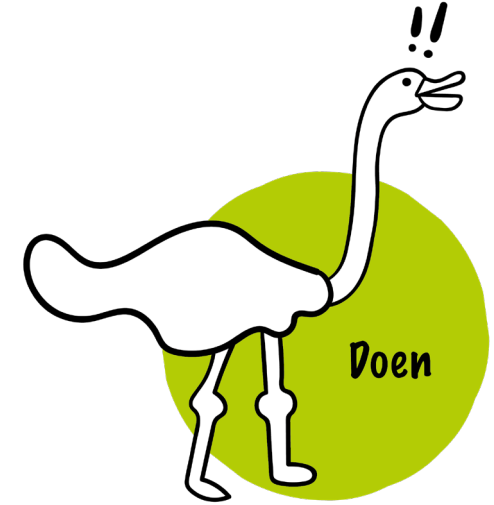
Doel

Tijdens de **fase Praten** groeit het inzicht in wat morele dilemma's zijn en hoe iedereen vanuit zijn persoonlijke referentiekader anders kan handelen bij een moreel dilemma.

Tijdens de **fase Duiden** kijken de deelnemers naar de bredere context van het morele dilemma, brengen zij deze in kaart en worden ze gestimuleerd vanuit een professioneel kader ernaar kijken.

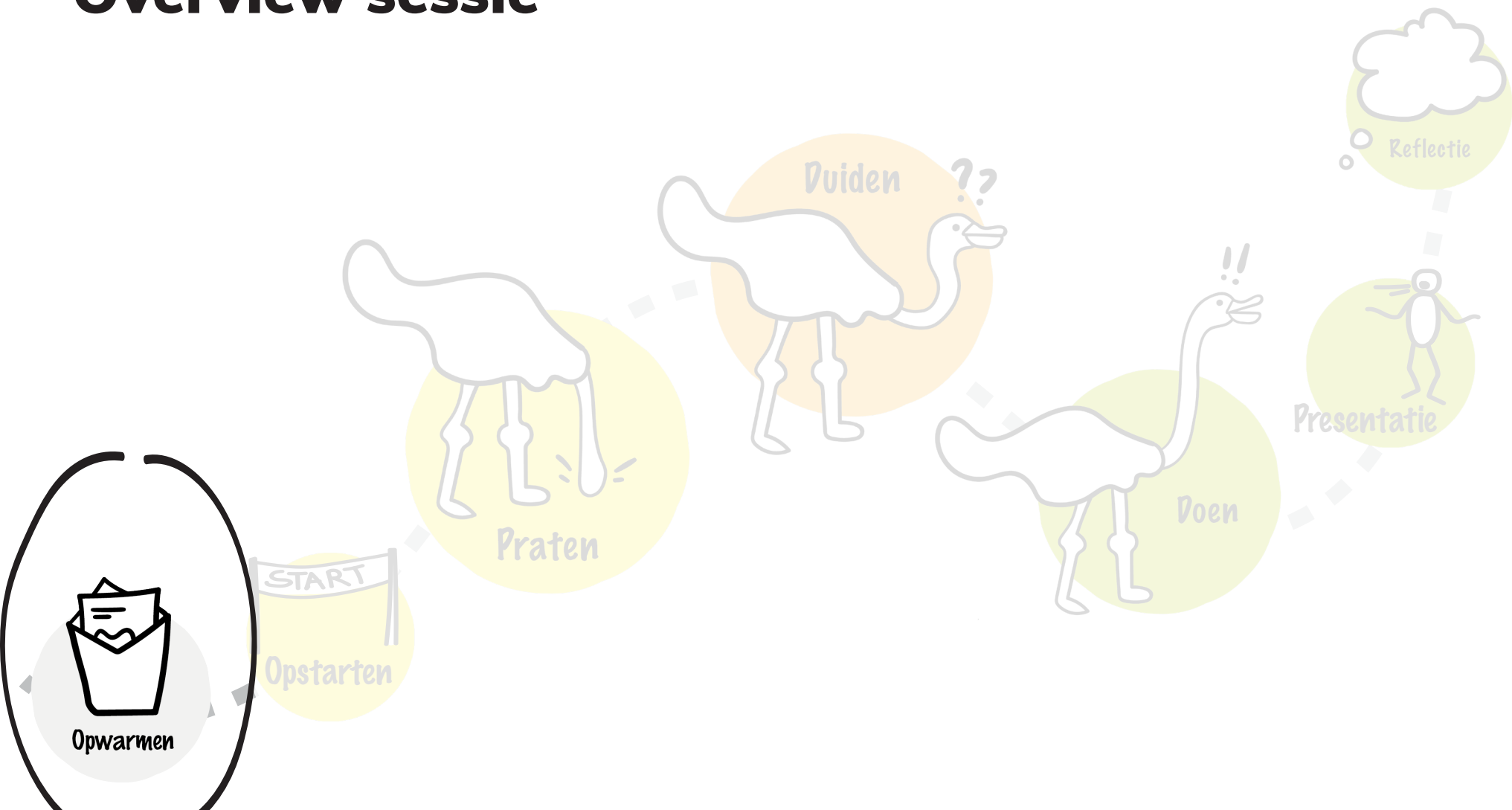
Tijdens de **fase Doen** gebruiken collega's de uitkomsten van de vorige twee fasen om tot een duidelijke handelingsrichting en bijbehorende acties te komen voor het omgaan met de morele dilemma's die zijn besproken.

Gespreksregels

Hoe zorgen we voor
een veilig gesprek?

Overview sessie

Opwarmen

Thuisopdracht

Opwarmen

We geven gewoon een hand toch?

Hoe reageer jij op deze situatie?

de
struisvogel
sessie

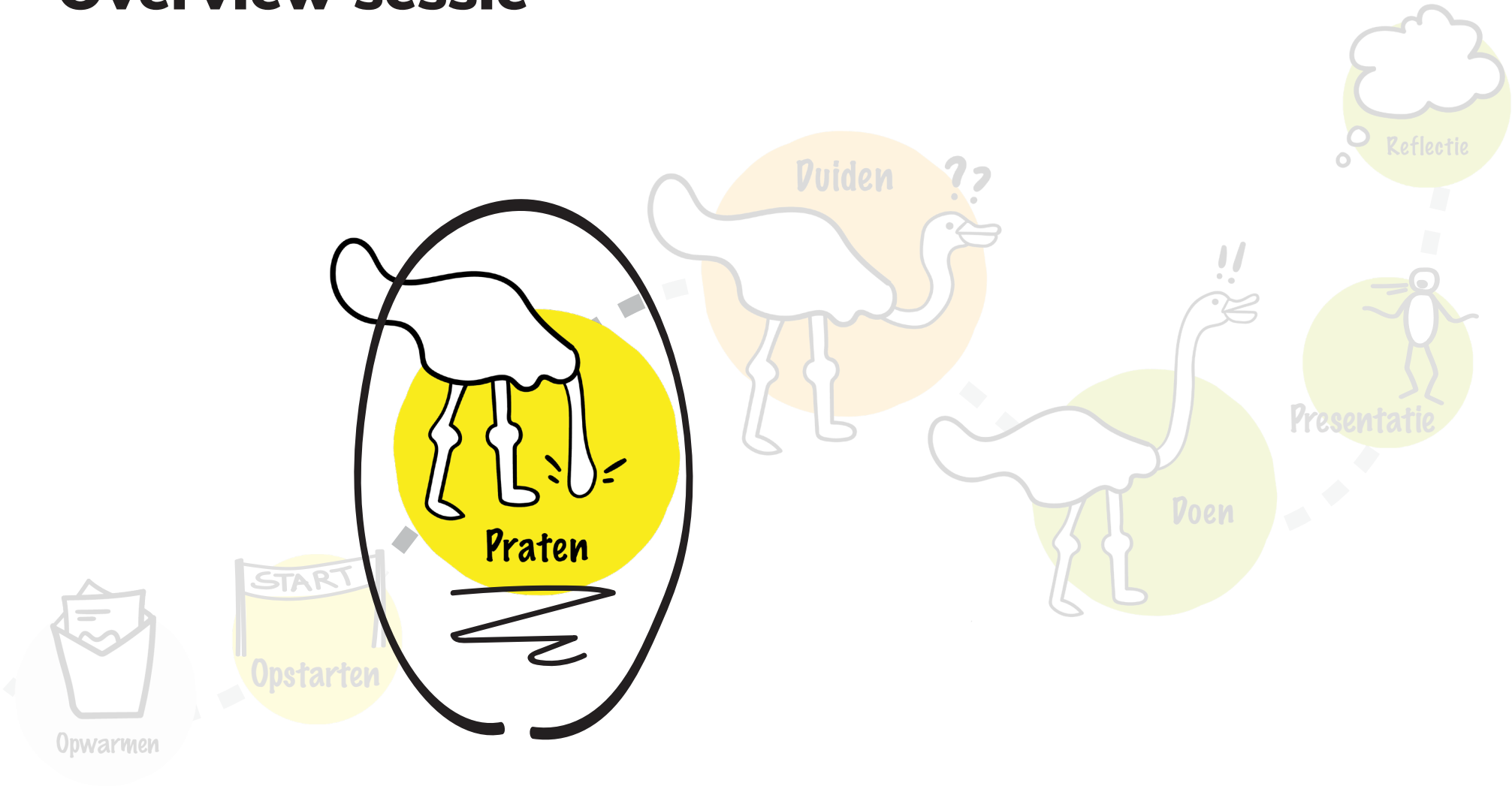
Wat leuk dat je meedoet! De Struisvogel Sessie is een tool om met je team het gesprek aan te gaan over dilemma's. Morele dilemma's die je tegenkomt in de dagelijkse praktijk. Hoe ga je met deze situaties om? En is er een gemeenschappelijke visie?

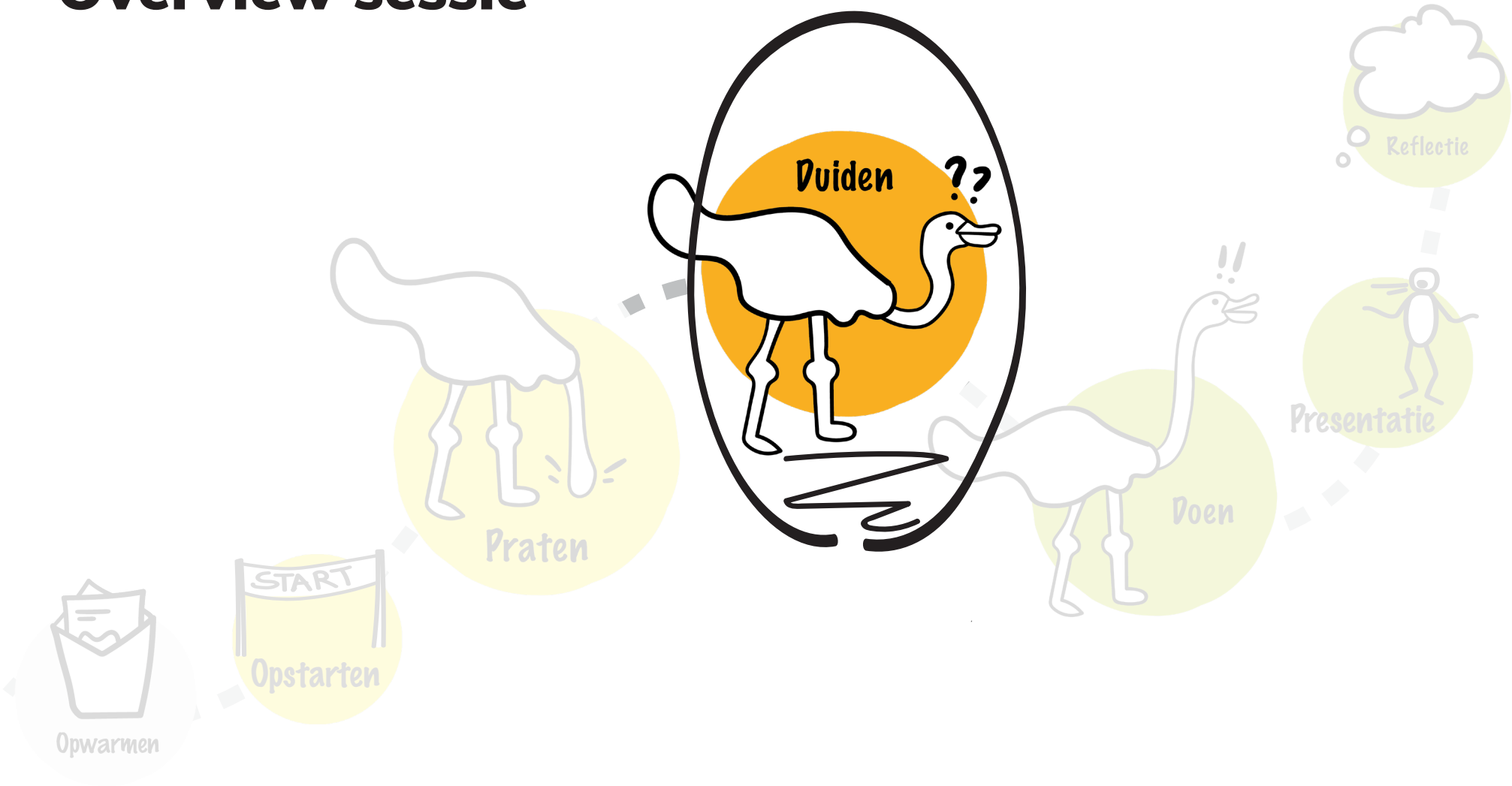
Overview sessie

Overview sessie

Overview sessie

Duiden: Nieuwe perspectieven

Nieuwe perspectieven

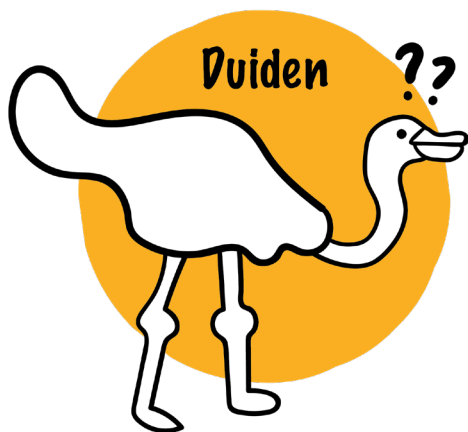
Wie spelen een rol in dit morele dilemma?
Teken de verschillende betrokkenen uit de
context en beschrijf hun perspectief.

2. Wat is hun perspectief? Wat
vinden zij belangrijk?

1. Welke mensen spelen
een rol in de context
van dit dilemma?

Plak hier het kaartje
met het morele dilemma

Duiden: Normen en waarden

3. **Wet en regelgeving**
Waar staan we als samenleving voor?

2. **Organisatie**
Waar staat je organisatie voor?

1. **Persoonlijk**
Waar sta jij voor?

Plak hier het kaartje met het goede dilemma

Duiden ??

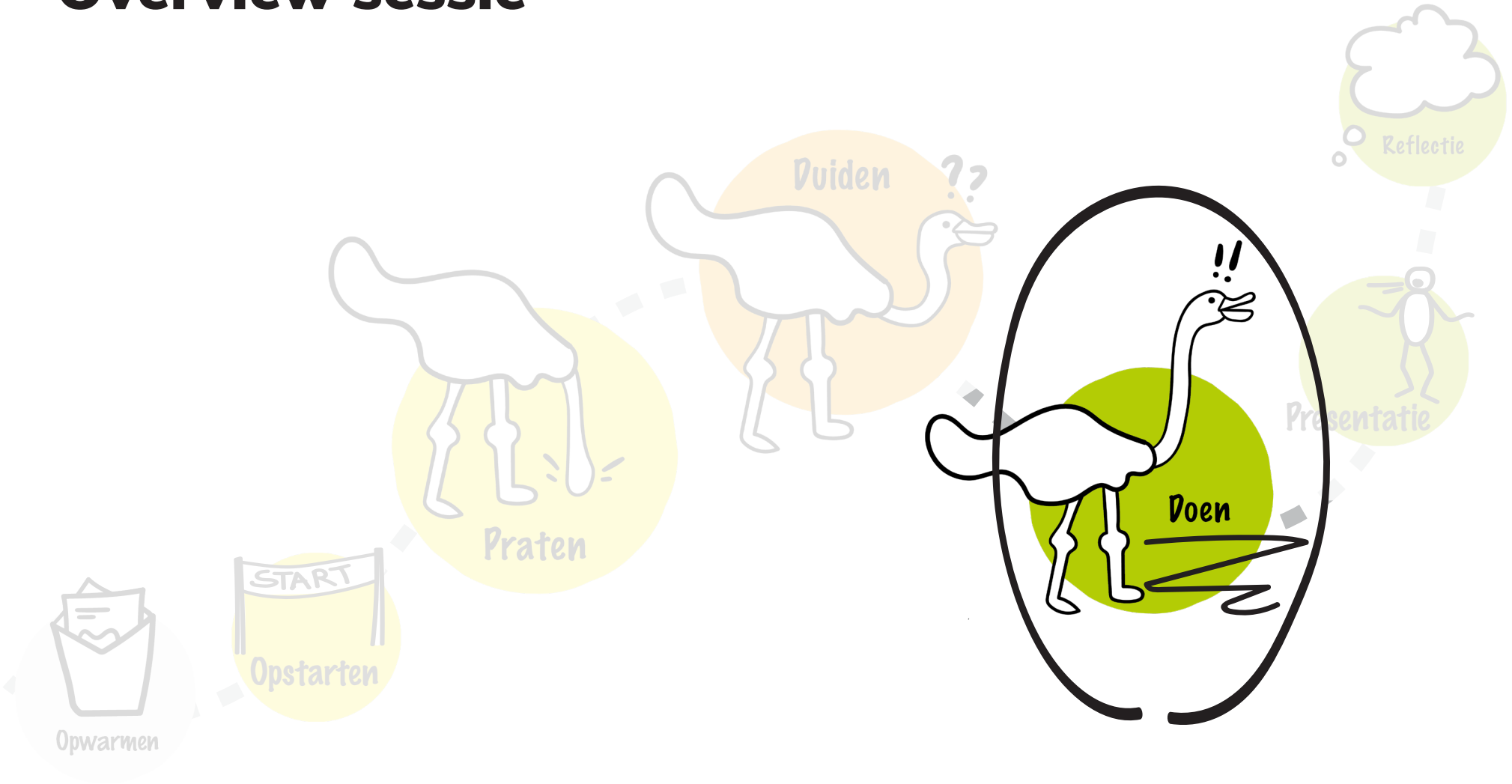

Normen en waarden

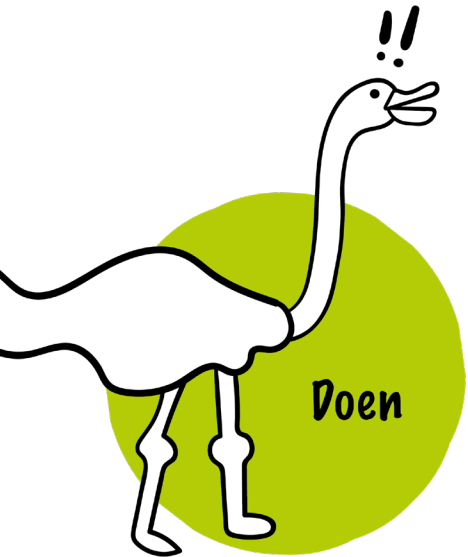
Welke belangen, waarden en normen zijn belangrijk om mee te wegen bij je keuze voor hoe te handelen? Bekijk het dilemma vanuit verschillende niveau's.

Overview sessie

Doen: Een keuze maken

Een keuze maken

Hoe kan je reageren op dit morele dilemma? Benoem verschillende acties en de achterliggende redenatie.

1. Op welke manieren zou je op het dilemma kunnen reageren?

Plak hier het kaartje met het morele dilemma

Reactie 1

Redenatie:

Reactie 2

Redenatie:

Reactie 3

Redenatie:

Reactie 4

Redenatie:

Reactie 5

Redenatie:

Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

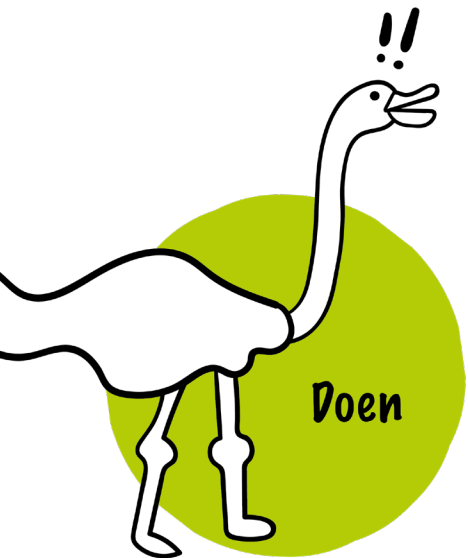

School &
Veiligheid

2. Waarom zou je voor deze reactie kiezen?
Gebaseerd op welk perspectief of waarde?

3. Welke reactie vinden jullie het beste? En waarom? Omkreezel de gekozen reactie.

Doen: Acties

Plak hier het kaartje met het worde afgevoerd

Acties

Vertaal de richting die jullie hebben bepaald naar concrete actie. Wat is er voor nodig om dit daadwerkelijk te gaan uitvoeren?

1. Naar welk doel toewerken?

2. Welke stappen zijn daarvoor nodig?

Wie moet daarvoor betrokken worden?

Welke middelen zijn daarvoor nodig?

Doen

Kennisplatform Integratie & Samenleving

School is volgezet

Is er al een bestaand kader?

Ja

Nee

Acties binnen bestaand kader ontwikkelen

Hulpvragen bij bestaande kaders:

- Zijn die kaders voor alle collega's bekend?
- Moeten ze opnieuw onder de aandacht gebracht worden?
- Wat gaan we gaan doen om dit in de praktijk te vertalen naar actie?
- Welke methode of aanpak past daarbij?
- Welke bestaande regels/afspraken moeten er eventueel verhelderd worden of opnieuw onder de aandacht gebracht?
- Wat is er nodig om dit te gaan doen? (bijv. planvorming, geld, tijd, akkoord van management)
- Wie is primair verantwoordelijk?
- Wie neemt het voortouw om het hier te agenderen of onder de aandacht te brengen?

Acties zonder bestaand kader ontwikkelen

Hulpvragen bij niet bestaande kaders:

- Welke verandering is eventueel nodig?
- Wie is daarbij aan zet?
- Wat is er nodig om dit te gaan doen? (bijv. planvorming, geld, tijd, akkoord van management)

Eindresultaat

Combineer alle werkbladen!

Titel:
VERHITTE DISCUSSIE

Tekst/beschrijf de situatie:

IN EEN VERHITTE DISCUSSIE OVER VLUCHTELINGEN WORDEN NARE DINGEN GEROEPEN IN DE KLAS. "DE GRENI MOET DICHT". "TEVEEL AJIFL-ZOEKERS", "WI HEBBEN DE CENTEN NIET MEER".

Beschrijf je merktekens:

Als ik dit doe dan... **ALS IK NU BESPEEK LOOPT MET MISSCHEN UIT DE HAND EN GEEF IK EEN DODUM AAN VOORoorDELEN..**

Als ik niet doe dan... **ALS IK AFKAP BLIJFT CONFLICT BESTAAN EN BRENG IK GEEN EMPATHIE BIJ.**

Hoe heb je gehandeld?

Ik ben doorgegaan met mijn wiskundeles. Er na een week later al een toets.

Waarom moet ik dit bij je op?

Afschuw. Respect is een groot goed. We mogen niet discrimineren.

Nieuwe perspectieven

Wie spelen een rol in dit morele dilemma?
Teken de verschillende betrokkenen uit de context en beschrijf hun perspectief.

2. Wat is hun perspectief? Wat vinden zij belangrijk?

WILLEN DIT
TEGENSPREKEN...
VOELEN ZICH WEGGEZET
EN ONGEWENST.
MAAR VOORAL OOK
ONZEKER.

HEEFT BEPAALDE
NEGATIEVE BEELDEN T.A.V.
ASIELZOEKERS. VOELT
WEERSTAND, MOGELIJK
OOK ANGST.

IK WIL GRAAG ORDE BENAREN
EN MIJN GEPLANDE LES GEVEN AAN DE
GROEP... MAAR OOK DAT IEDEREEN
ZICH WELKOM VOELT: DAT
LEERLINGEN GEZIEN EN
GEHOORD WORDEN.

GRENS
DICHT!

LEERLING MET
MIGRATIE-ACHTERGROND
LEERLING
DIE ZICH
UITSPREEKT

LEERAAR
(IKZELF)

ANDERE
LEERLINGEN
MIJN
COLLEGA'S

ONGETWIJFELD
AUFEMAAAL HUN
EIGEN WENJEN
EN BEHOEFTE

KRIJGEN MET
DEZE SPANNING
TE MAKEN
ALS IK HET
NIET AANGA

1. Welke waarden spelen
een rol in de context
van dit dilemma?

VERHITTE DISCUSSIE

Teken/beschrijf de situatie.

IN EEN VERHITTE DISCUSSIE OVER
VLUCHTELINGEN WORDEN NARE
DINGEN GEROEPE IN DE
KLAS. "DE GRENS MOET
DICHT". "TEVEEL ASIEL-
ZOEKERS", "WIJ HEBBEN
DE CENTEN NIET MEER".

Beschrijf je morele dilemma.

Als ik dit doe dan... ALS IK NU RESPREEK LOOPT HET
MISSTIEN UIT DE HAND EN GEEF IK
EEN PADIUM AAN VOORDOORDELEN..

Als ik niet doe dan...

ALS IK AFKAP BLIJFT CONFLICT BESTAAN
EN BRENG IK GEEN EMPATHIE BIJ.

Hoe heb je gehandeld?

IK BEN DOOR-
GEGAAN MET
MIJN WISKUNDE-
LES. ER NAJ
EEN WEEK LATERS
AL EEN TOETS.

Welke reacties riep dit bij je op?

AFSCHUW.
RESPECT IS EEN
GROOT GOED.
WI MOGEN NIET
DISCRIMINEREN.

Nieuwe perspectieven

Wie spelen een rol in dit morele dilemma? Teken de verschillende betrokkenen uit de context en beschrijf hun perspectief.

2. Wat is hun perspectief? Wat vinden zij belangrijk?

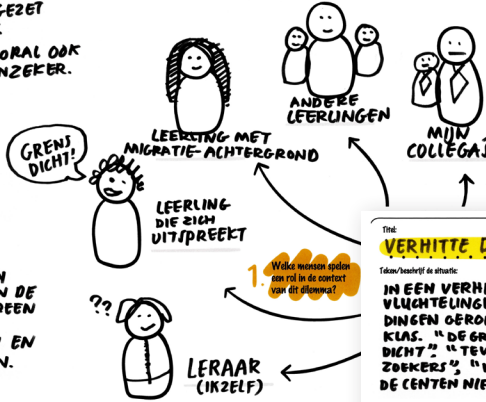
WILLEN DIT TEGENDREKEN...
VOELEN ZICH WEGGEZET EN ONGEWENST.
MAAR VOORAL OOK ONZEKER.

HEEFT BEPAALDE NEGATIEVE BEELDEN T.A.V. ASIELZOEKERS. VOELT WEERSTAND, MOGELIJK OOK ANGST.

IK WIL GRAAG ORDE BENAREN EN MIJN GEPLANDE LEEFGEVEN AAN DE GROEP... MAAR OOK DAT IEDEREEN ZICH WELKOM VOELT: DAT LEERLINGEN GEZIEN EN GEHOORD WORDEN.

ONGETWIJFELD ALEMAAL HUN EIGEN WENJEN EN BEHOEFEN

KRIJGEN MET DEZE SPANNING TE MAKEN ALS IK HET NIET AANGA

1. Welke waarden spelen een rol in de context van dit dilemma?

VERHITTE DISCUSSIE

Taken/beschrijf de situatie.

IN EEN VERHITTE DISCUSSIE OVER VLUCHTELINGEN WORDEN NARE DINGEN GEROEPE IN DE KLAS. "DE GRENZ MOET DICHT". "TEVEEL ASIELZOEKERS", "WIJ HEBBEN DE CENTEN NIET MEER".

Beschrijf je morele dilemma.

Als ik nu doe dan... ALS IK NU RESPREEK LOOPT HET MISSTIEN UIT DE HAND EN GEEF IK EEN DODIUM AAN VOORDOEDEN.

Als ik afkap blijft conflict bestaan EN BRENG IK GEEN EMPATHIE BIJ.

Hoe heb je gehandeld?

IK BEN DOOR-
GEGAAN MET
MIJN WISKUNDE-
LES. ER NAJ
EEN WEEK LATER
AL EEN TOETS.

Welke morele risic heb je op?

AFSCHUW.
RESPECT IS EEN
GROOT GOED.
WI MOGEN NIET
DISCRIMINEREN.

3. Wat en regelgeving
Waar staan we als samenvatting voor?

2. Organisatie
Waar staat je organisatie voor?

1. Persoonlijk
Waar sta jij voor?

IEDEREEN KAN MEEDOEN, WE ZIJN INCLUSIEF.

ER IS GEEN PLAATS VOOR ONGEFUNDEERD JE MENING KWAKKEN.

DISCRIMINATIE EN ONGEELYKE BEHANDELING ZIJN VERBODEN (ARTIKEL 1)

Normen en waarden

Welke belangen, waarden en normen zijn belangrijk om mee te wegen bij je keuze voor hoe te handelen? Bekijk het dilemma vanuit verschillende niveaus.

IN ONZE SCHOOLREGEL STAAT...

- IEDEREEN MOET ZICH WELKOM VOELEN.

- RESPECT IS EEN BASISWAARDE

- WE SPREKEN EIKAR AAN.

IN ONZE KERNWAARDEN STAAN: WERKEN AAN SOCIALE COHESIE EN ACTIEF BURGERSCHAP. LEERLINGEN MOETEN LEREN NAAR ELKAAR TE LUISTEREN EN DIALOG AAN TE GAAN

Nieuwe perspectieven

Wie spelen een rol in dit morele dilemma?
Tekenen de verschillende betrokkenen uit de context en beschrijf hun perspectief.

2. Wat is hun perspectief? Wat vinden zij belangrijk?

WILLEN DIT TEGENSPREKEN...
VOELEN ZICH WEGGEZEET EN ONGEWENST.
MAAR VOORAL OOK ONZEKER.

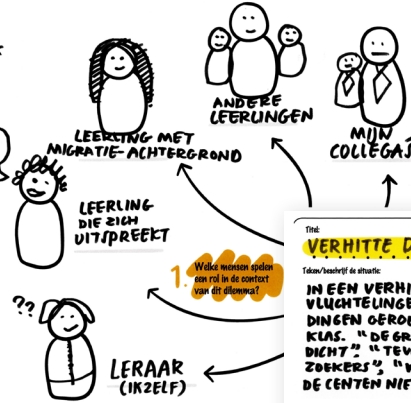
HEEFT BEPAALDE NEGATIEVE BEELDEN T.A.V. ASIELZOEKERS. VOELT WEERSTAND, MOGELIJK OOK ANGST.

IK WIL GRAAG ORDE BENAREN EN MIJN GEPLANDE LES GEVEN AAN DE GROEP... MAAR OOK DAT IEDEREEN ZICH WELKOM VOELT: DAT LEERLINGEN GEZIEN EN GEHOORD WORDEN.

ONGETWIJFELD ALEMAAL HUN EIGEN WENJEN EN BEHOEFTE

KRIJGEN MET DEZE SPANNING TE MAKEN ALS IK HET NIET AANGA

GRENZ DICH!

1. Welke waarden spelen een rol in de context van dit dilemma?

LERAAR (IK ZELF)

Een keuze maken

Hoe kan je reageren op dit morele dilemma? Benoem verschillende acties en de achterliggende redenering.

1. Op welke waarden zou je op het dilemma kunnen reageren?

Raaiet 1

TER PLAATSE GEPLANDE LES ANNULEREN EN GESPREK AAN GAAN MET DE HELE GROEP.

Redenering:

DE OPMERKING GAAT IN TEGEN MIJN WAARDEN EN DE NORMEN VAN DE SCHOOL.

Raaiet 2

BUITEN LES GEIDREK AANGAAN MET LEERLING: ZIJN VERHAAL HOREN EN ZIJN PERSPECTIEF VERBREDEN.

Redenering:

BESPREKEN ZONDER LES TE VERJTOREN.

Raaiet 3

DE OPMERKING NIET ACCEPTEREN. DE LEERLING-BEGREZEN EN DAARNA DOORGAAN MET DE LES.

Redenering:

GRENZEN STELLEN VOOR EEN VEILIG KLIJMAAT.

Raaiet 4

RICHTEN OP ANDERE LEERLINGEN: HOE VOELEN ZIJ ZICH HIEROVER? WAT VINDEN ZIJ?

Redenering:

DIALOOG AANGAAN MET GROEP ALS ILLUSTRATIE VAN SOCIALE SPANNINGEN

Raaiet 5

NIKS DOEN. AGENDEREN BIJ COLLEGA'S OM AANDAK TE BEspreken.

Redenering:

OVERVALLEN. ACHTERAF BEZINNEN.

2. Waarom zou je voor deze raaiet kiezen? Redeneer op welk perspectief of waarde?

NIET ACCEPTABEL OM GESPREK NIET AAN TE GAAN

3. Welke raaiet vinden jullie het best? En waarom? Overtuig de gekozen raaiet.

3. Wat en raadpleging
Waar staan we als samenleving voor?

2. Organisatie
Waar staat je organisatie voor?

1. Persoonlijk
Waar sta jij voor?

IEDEREEN KAN MEEDOEN, WE ZIJN INCLUSIEF.

ER IS GEEN PLAATS VOOR ONGEFUNDEERD JE MENING KWAKKEN.

DISCRIMINATIE EN ONGEIJKE BEHANDELING ZIJN VERBODEN (ARTIKEL 1)

Normen en waarden

Welke belangen, waarden en normen zijn belangrijk om mee te wegen bij de keuze voor hoe te handelen? Bekijk het dilemma vanuit verschillende niveaus.

IN ONZE SCHOOLREGEL STAAT...

- IEDEREEN MOET ZICH WELKOM VOELEN.

- RESPECT IS EEN BASISWAARDE

- WE SPREKEN EIKAAR AAN.

IN ONZE KERNOELEN STAAN: WERKEN AAN SOCIALE COHESIE EN ACTIEF BURGERSCHAP. LEERLINGEN MOETEN LEREN NAAR ELKAAR TE LUISTEREN EN DIALOOG AAN TE GAAN

Nieuwe perspectieven

Wie spelen een rol in dit morele dilemma? Tekenen de verschillende betrokkenen uit de context en beschrijf hun perspectief.

2. Wat is hun perspectief? Wat vinden zij belangrijk?

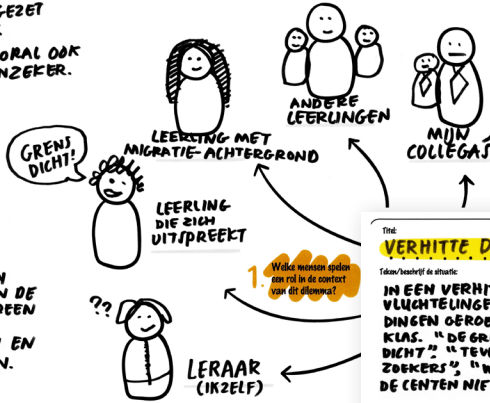
WILLEN DIT TEGENDREKEN...
VOELEN ZICH WEGGEZET EN ONGEWENST.
MAAR VOORAL OOK ONZEKER.

HEEFT BEPAALDE NEGATIEVE BEELDEN T.A.V. ASIELZOEKERS. VOELT WEERSTAND, MOGELIJK OOK ANGST.

IK WIL GRAAG ORDE BENAREN EN MIJN GEPLANTE LEEJ GEEVEN AAN DE GROEP... MAAR OOK DAT IEDEREEN ZICH WELKOM VOELT: DAT LEERLINGEN GEZIEN EN GEHOORD WORDEN.

ONGETWIJFELD ALEMAAL HUN EIGEN WENJEN EN BEHOEFJEN

KRIJGEN MET DEZE SPANNING TE MAKEN ALS IK HET NIET AANGA

1. Welke waarden spelen een rol in de context van dit dilemma?

VERHITTE DISCUSSIE

Taken/beschrijf de situatie.

IN EEN VERHITTE DISCUSSIE OVER VLUCHTELINGEN WORDEN NARE DJNGEN GEROEPEN IN DE KLAS. "DE GRENJ MOET DICHT", "TEVEEL ASIELZOEKERS", "WIJ HEBBEN DE CENTEN NIET MEER".

Beschrijf de morele dilemma.

ALS IK NU BESPREK LOOPT HET MIJSTHEN UIT DE HAND EN GEEF IK EEN DODIUM AAN VOORDOERDEN...
ALS IK AFKAP BLIJFT CONFLICT BESTAAN EN BRENG IK GEEN EMPATHIE BIJ.

Hoe heb je gehandeld?

IK BEN DOOR-
GEGANG MET
MIJN WISKUNDE-
LES. ER NAJ
EEN WEEK LATERS
AL EEN TOETS.

AFSCHUW.
RESPECT IS EEN
GROOT GOED.
WE MOGEN NIET
DISCRIMINEREN.

3. Wat en regelgeving
Waar staan we als samenleving voor?

2. Organisatie
Waar staat je organisatie voor?

1. Persoonlijk
Waar sta jij voor?

IEDEREEN KAN MEEDOEN, WE ZIJN INCLUSIEF.
ER IS GEEN PLAATS VOOR ONGEFUNDUEERD JE MENING KWAKKEN.

DISCRIMINATIE EN ONGEIJKE BEHANDELING ZIJN VERBODEN (ARTIKEL 1)

Normen en waarden

Welke belangen, waarden en normen zijn belangrijk om mee te wegen bij je keuze voor hoe te handelen? Bekijk het dilemma vanuit verschillende niveaus.

IN ONZE SCHOOLREGELJ STAAT...
- IEDEREEN MOET ZICH WELKOM VOELEN.
- RESPECT IS EEN BASISWAARDE
- WE SPREKEN EIKAAR AAN.

IN ONZE KERNDELEN STAAN: WERKEN AAN SOCIALE COHESIE EN ACTIEF BURGERSCHAP.
LEERLINGEN MOETEN LEREN NAAR ELKAAR TE LUIJTEREN EN DIALOG AAN TE GAAN

Een keuze maken

Hoe kan je reageren op dit morele dilemma? Benoem verschillende acties en de achterliggende redenatie.

1. Op welke waarden zou je op het dilemma kunnen reageren?

Raaietie 1

TER PLAATSE GEPLANTE LEEJ ANNULEREN EN GESPREK AAN GAAN MET DE HELE GROEP.

Redenatie:

DE OPMERKING GAAT IN TEGEN MIJN WAARDEN EN DE NORMEN VAN DE SCHOOL.

Raaietie 2

BUITEN LES GEIDREK AANGAAN MET LEERLING: ZIJN VERHAAL HOREN EN ZIJN PERSPECTIEF VERBREIDEN.

Redenatie:

BESPREKEN ZONDER LES TE VERJTOREN.

Raaietie 3

DE OPMERKING NIET ACCEPTEREN. DE LEERLING-BEGRENDEN EN DAARNA DOORGAAN MET DE LES.

Redenatie:

GRENZEN STELLEN VOOR EEN VEILIG KLIJMAAT.

Raaietie 4

RICHTEN OP ANDERE LEERLINGEN: HOE VOELEN ZIJ ZICH HIEROVER? WAT VINDEN ZIJ?

Redenatie:

DIALOG AANGAAN MET GROEP ALS ILLUSTRATIE VAN SOCIALE SPANNINGEN

Raaietie 5

NIKS DOEN. AGENDEREN BIJ COLLEGA'S OM AANPAK TE BESPREKEN.

Redenatie:

OVERVALLEN. ACHTERAF BEZINNEN.

Welke raaietie vinden jullie het best en waarom? Overloot de gekozen raaietie.

NIET ACCEPTABEL OM GESPREK NIET AAN TE GAAN

Acties

Vertaal de richting die jullie hebben bepaald naar concrete actie. Wat is er voor nodig om dit daadwerkelijk te gaan uitvoeren?

DOEL:

WETEN WANNEER WE OPMERKINGEN BEGRENZEN EN HOE WE DAT BESPREKBAAR MAKEN.

1. Waar wilt dus toe werken?

1. AGENDEREN BIJ SCHOOL-BESTUUR
Wanneer: VOLGENDE WEEK

2. Welke stappen zijn daarvoor nodig?

Wie moet daarvoor worden?

Welke middelen zijn daarvoor nodig?

DIRECTEUR AANSPREKEN VOOR VOLGENDE VERGADERING.

UITDAGING OP PAPIER ZETTEN.

2. TRAINING OP STUDIEDAG WAARIN WE NORM VERKENNEN
VOLGENDE STUDIEDAG (MEI)

REGELLEN VIA MEVR. JAMEN VAN OPLEIDINGS-CENTRUM.

FINANCIEREN VAN OPLEIDING-BUDGET.

3. HELDER AFGESPROKEN NORM VASTLEGGEN IN JUNI

HELDER: WAT ACCEPTEREN WE EN WAT NIET?

WELKE MIDDELEN OM DAAROP TE HANDELEN?

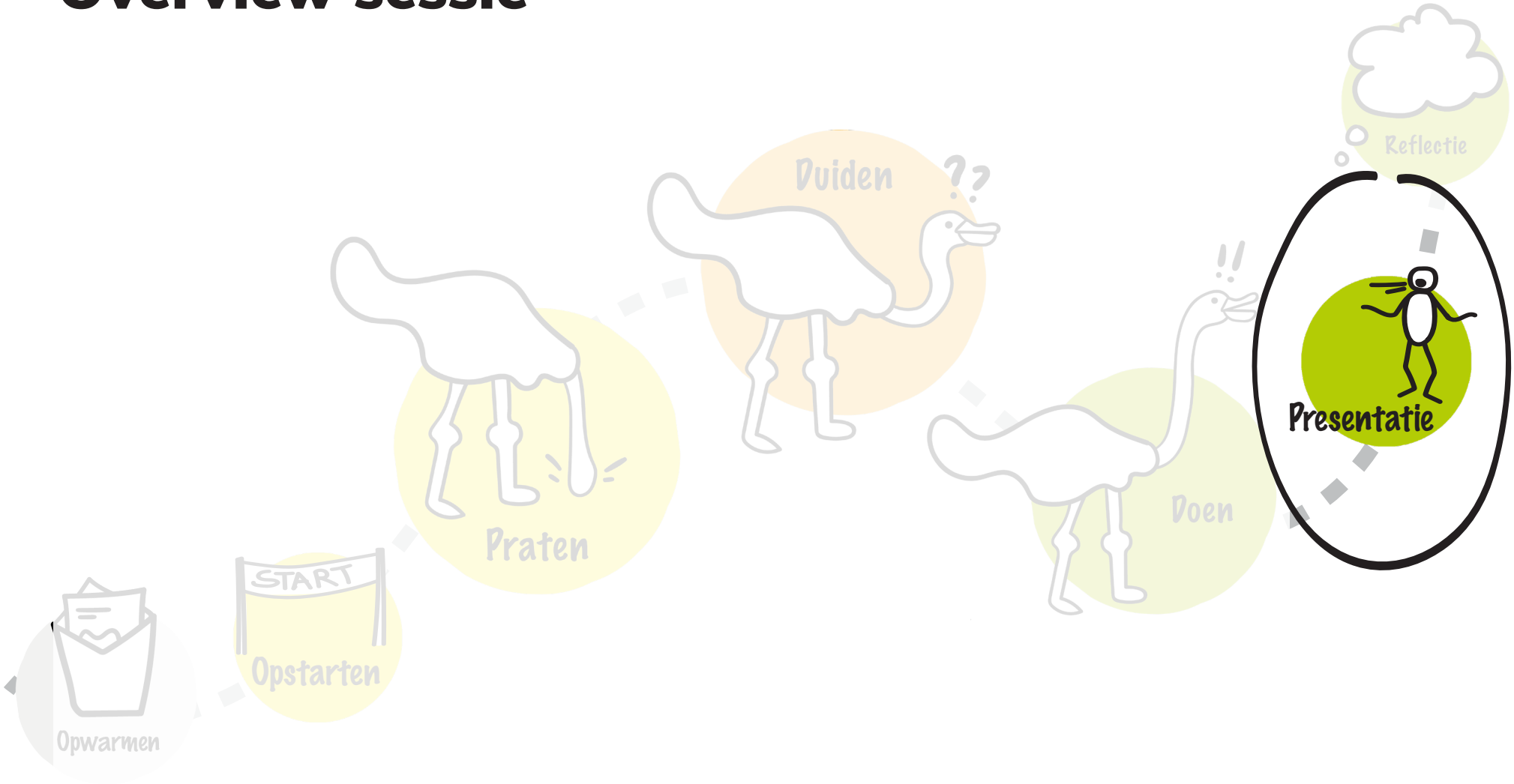
2. Waarom zou je voor deze raaietie kiezen? Redeneer op welk perspectief of waarde?

NIET ACCEPTABEL OM GESPREK NIET AAN TE GAAN

Welke raaietie vinden jullie het best en waarom? Overloot de gekozen raaietie.

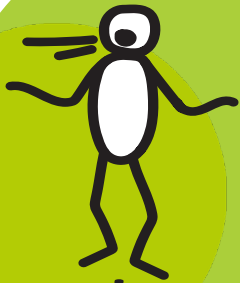
Overview sessie

Presentaties

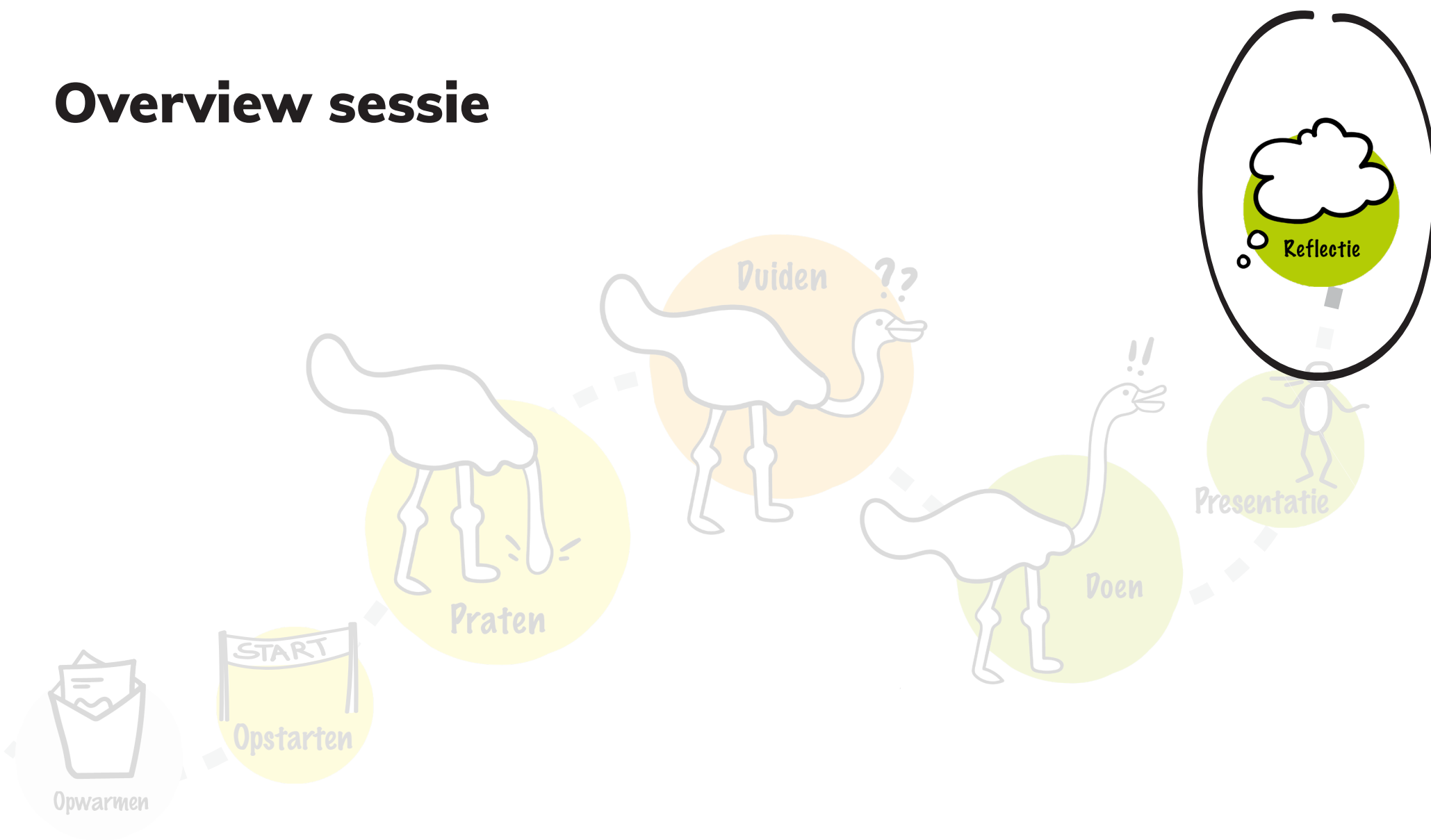

Wat zijn jullie
resultaten?

Presentatie

Overview sessie

Afsluiting

Reflectie

- Wat vond je van de Struisvogel Sessie?
- Wat heb je geleerd?
- Zou je de Struisvogel Sessie in de toekomst opnieuw willen inzetten?

